

ПАВЛО
ТИЧИНА

Рання лірика

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2023

НЕ ЗЕВС, НЕ ПАН...

Не Зевс, не Пан, не Голуб-Дух, —
Лиш Сонячні Кларнети.
У танці я, ритмічний рух,
В безсмертнім — всі планети.

Я був — не Я. Лиш мрія, сон.
Навколо — дзвонні згуки,
І пільми творчої хітон,
І благовісні руки.

Прокинувся я — і я вже Ти:
Над мною, підо мною
Горять світи, біжать світи
Музичною рікою.

І стежив я, і я веснів:
Акордились планети.
Навік я взнав, що Ти не Гнів, —
Лиш Сонячні Кларнети.

ЗАКУЧЕРЯВИЛИСЯ ХМАРИ...

Закучерявилися хмари. Лягла в глибіню блакить...
О милий друже, — знов недуже —
О любий брате, — розп'яте —
Недуже серце моє, серце, мов лебідь той ячить.
Закучерявилися хмари...

Женуть вітри, мов буйні тури! Тополі арфи гнуть...
З душі моєї — мов лілеї —
Ростуть прекрасні — ясні, ясні —
З душі моєї смутки, жалі мов квітоньки ростуть.
Женуть вітри, мов буйні тури!

Одбивсь в озерах настрій сонця. Снує про давнє дим...
Я хочу бути — як забути? —
Я хочу знову — чорноброву? —
Я хочу бути вічно-юним, незломно-молодим!
Одбивсь в озерах настрій сонця.

І сміх, і дзвони, й радість тепла. Цвіте веселка дум...
Сум серце тисне: — сонце! пісне! —
В душі я ставлю — вас я славлю! —
В душі я ставлю світлий парус, бо в мене в серці сум.
І сміх, і дзвони, й радість тепла.

ГАЇ ШУМЛЯТЬ...

Гаї шумлять —
Я слухаю.
Хмарки біжать —
Милуюся.
Милуюся-дивуюся,
Чого душі моїй
так весело.

Гей, дзвін гуде —
Іздалеку.
Думки пряде —
Над нивами.
Над нивами-приливами,
Купаючи мене,
мов ластівку.

Я йду, іду —
Зворушений.
Когось все жду —
Співаючи.
Співаючи-кохаючи
Під тихий шепіт трав
голублячий.

Щось мріє гай —
Над річкою.
Ген неба край —
Як золото.
Мов золото — поколото,
Горить-тремтить ріка,
як музика.

АРФАМИ, АРФАМИ...

Арфами, арфами —
золотими, голосними обізвалися гаї
Самодзвонними:
Йде весна
Запашна,
Квітами-перлами
Закошичена.
Думами, думами —
наче море кораблями, переповнилась блакить
Ніжнотонними:
Буде бій
Вогневий!
Сміх буде, плач буде
Перламутровий...
Стану я, гляну я —
скрізь поточки як дзвіночки, жайворон як золотий

З переливами:

Йде весна

Запашна,

Квітами-перлами

Закосичена.

Любая, милая, —

чи засмучена ти ходиш, чи налита щастям вкрай.

Там за нивами:

Ой одкрий

Колос вій!

Сміх буде, плач буде

Перламутровий...

ДЕСЬ НАДХОДИЛА ВЕСНА

Десь надходила весна. — Я сказав їй: ти весна!

Сизокрилим голубками

У куточках на вустах

Їй спурхнуло щось усмішками —

Їй потонуло у душі...

Наливалися жита. — Я сказав їй: золота!

Гнівню брівоньки зламалися.

Одвернулася. Пішла.

Тільки довго оглядалася —

Мовби кликала: іди!

Почали тумани йти. — Я сказав; не любиш ти!

Стала. Глянула. Промовила.

От і осінь вже прийшла.

Так любить? — кажи. Та швидше ж бо! —

Блиснув сміх їй, мов кинджал...

Зажурився під снігом гай. — Я сказав їй: що ж... прощай!

Враз сердечним теплим сяєвом

Щось їй бризнуло з очей...

Сизокрилою голубкою

На моїх вона вустах!

ЦВІТ В МОЄМУ СЕРЦІ...

Цвіт в моєму серці,
Ясний цвіт-первоцвіт.
Ти той цвіт, мій друже,
Срібляний первоцвіт.
Ах, ізнов, кохана,
Де згучала рана —
Квітне цвіт-первоцвіт!

Слухаю мелодій
Хмар, озер та вітру.
Я бриню, як струни
Степу, хмар та вітру.
Всі ми серцем дзвоним,
Сним вином червоним —
Сонця, хмар та вітру!

Десь краї казкові,
Золоті верхів'я...
Тільки шлях тернистий
Та на ті верхів'я.
Ходять-світять зорі,
Плинуть хвилі в морі —
В ритмах на верхів'я!

Світ в моєму серці,
Мрій танок, світанок.
Ти той світ, мій друже,
Зоряний світанок.
Я твої очиці,
Зорі, зорениці —
Славлю як світанок!

НЕ ДИВИСЯ ТАК ПРИВІТНО...

Не дивися так привітно,
Яблуневоцвітно.
Стигнуть зорі, як пшениця:
Буду я журиться.

Не милуй мене шовково,
Ясно-соколово.
На схід сонця квітнуть рожі:
Будуть дні погожі.

На схід сонця грають грози —
Будуть знову сльози!
Встали мати, встали й татко:
Де ластовенятко?

А я тут, в саду, на лавці,
Де квітки-ласкавці...
Що скажу їм? — Все помітно:
Яблуневоцвітно.

ПОДИВИЛАСЬ ЯСНО...

Подивилась ясно, — заспівали скрипки! —
Обняла востаннє, — у моїй душі. —
Ліс мовчав у смутку, в чорному акорді.
Заспівали скрипки у моїй душі!

Знав я, знав: навіки, — промені як вії! —
Більше не побачу, — сонячних очей. —
Буду вічно сам я, в чорному акорді.
Промені як вії сонячних очей!

З КОХАННЯ ПЛАКАВ Я...

З кохання плакав я, ридав.
(Над бором хмари муром!)
Той плач між нею, мною став —
(Мармуровим муром...)

Пливуть молитви угорі.
(Вернися з сміхом — дзвоном!)
Спадає лист на вівтарі —
(Кучерявим дзвоном...)

Уже десь випали сніги.
(Над бором хмари муром!)
Розбиті ніжні вороги —
(Мармуровим муром...)

Самотна ти, самотний я.
(Весна! — світанок! — вишня!)
Обсипалась душа твоя —
(Вранішня вишня...)

О ПАННО ІННО...

О панно Інно, панно Інно!
Я — сам. Вікно. Сніги...
Сестру я Вашу так любив —
Дитинно, злотоцінно.
Любив? — Давно. Цвіли луги...
О панно Інно, панно Інно,
Любові усміх квітне раз — ще й тлінно.
Сніги, сніги, сніги...

Я Ваші очі пам'ятаю,
Як музику, як спів.
Зимовий вечір. Тиша. Ми.
Я Вам чужий — я знаю.
А хтось кричить: ти рідну стрів!
І раптом — небо... шепіт гаю...
О ні, то очі Ваші. — Я ридаю.
Сестра чи Ви? — Любив...

Я СТОЮ НА КРУЧІ...

Я стою на кручі —
За рікою дзвони:
Жду твоїх вітрил я —
Тінь там тоне, тінь там десь...

ЗМІСТ

ЗІ ЗБІРКИ «СОНЯЧНІ КЛАРНЕТИ»

(1918)

Не Зевс, не Пан.....	5
Закучерявилися хмари.....	5
Гаї шумлять.....	6
Арфами, арфами.....	7
Десь надходила весна.....	8
Цвіт в моєму серці.....	9
Не дивися так привітно.....	9
Подивилась ясно.....	10
З кохання плакав я.....	10
О Панно Інно.....	11
Я стою на ручі.....	11
Там тополі у полі.....	12
Гаптує дівчина.....	13
Квітчастий луг.....	13
Ой не крийся, природо.....	14
Іще пташки.....	15
Світає.....	15
Енгармонійне.....	16
Ходять по квітах.....	17
У собор.....	18
Пастелі.....	19
А я у гай ходила.....	21
Хтось гладив ниви.....	21
На стрімчастих скелях.....	22

По хліб шла дитина...	23
Одчиняйте двері...	23
Скорбна мати...	23
По блакитному степу	26
Хор лісових дзвіночків.	26
Зелена неділя	27
Війна	28
Дума про трьох вітрів	29
Золотий гомін	32

ЗІ ЗБІРКИ «ПЛУГ»
(1920)

Плуг	39
Сійте	40
І Белий, і Блок...	40
На майдані...	41
Як упав же він...	41
Перезорюють зорі...	42
І буде так...	42
Міжпланетні інтервали...	43
Зразу ж за селом...	43
На могилі Шевченка	44
Месія	46
Із циклу «Сотворіння Світу»	47
«Спервовіку не було нічого...»	47
«Вже би' заснув сиз вечір...»	47
«Пустили бідних на поталу...»	48
Листи до поета	48
Мадонно моя...	50
Псалом залізу	52
Ронделі	55
26. II (11. III). (на день Шевченка)	56
Я знаю...	57
Гнатові Михайличенку	57
Один в любов...	58
Плюсклим пророкам	59
Паліть універсали...	59

ЗБІРКА «ЗАМІСТЬ СОНЕТІВ І ОКТАВ»
(1920)

«Уже світає, а ще імла...»	63
Осінь.	63
Антистрофа	64
Терор.	64
Антистрофа	65
Лю	65
Антистрофа	66
Найвища сила.	66
Антистрофа	67
Ритм	67
Антистрофа	67
Евое!	68
Антистрофа	68
Хто скаже.	68
Антистрофа	69
Шовіністичне	69
Антистрофа	69
Іспит	70
Антистрофа	70
Порожнеча	70
Антистрофа	71
Кукіль	71
Антистрофа	71

ЗБІРКА «В КОСМІЧНОМУ ОРКЕСТРІ»
(1921)

«Благословенні...»	75
«Я дух, дух вічності, матерії, я мускули...»	76
«В космічному оркестрі...»	77
«Що наші сльози і зойки і крики?...»	78
«На берегах вічності ходить сонце...»	79
«Мов пущене ядро з гармати...»	80
«Недокровна планета круг сонця сохла...»	82
«Людськість промовляє...»	83
«Колись цвіли сади Семіраміди...»	84
«В царях знайшли свою опіку і рідню...»	85

ЗІ ЗБІРКИ «ВІТЕР З УКРАЇНИ»
(1924)

Вітер з України	89
Плач Ярославни	90
Надходить літо...	93
Кожум'яка	94
Три сини	96
Ходить Фауст	97
Голод	98
Відповідь землякам	99
За всіх скажу	100
Великим брехунам	101
Перед пам'ятником Пушкіну в Одесі	102
Осінь така мила	103
Ми кажемо	104
Весна	104
La bella fornarina	105
Хмари кругом облягли	106
Повстанці	106
Клеон і Діодот	108
З мого щоденника	110
Вулиця Кузнечна	111
Охляло сонце	113
Великдень	114
Перше травня на Великдень	115
Харків	116
Фуга	118

ПОЗА ЗБІРКАМИ

Блакить мою душу обвіяла	125
Горе матері	125
За хвилию котиться хвиля...	126
Не знаю і сам я, за що так люблю	126
Україно моя, моя люба Вкраїно	127
В темряві ночі тополі тріпочуть	127
Розкажи, розкажи мені, поле...	128
Що місяцю зіроньки кажуть...	128

Я хотів би умерти при заході сонця	129
Зі смутком на серці, з вінком на чолі	130
Не смерті я боюсь, — боюсь я похорону	130
Ви знаєте, як липа шелестить...	131
Чоловік	131
Молодий я, молодий	132
Де тополя росте	133
Не бував ти у наших краях!	134
Коли в твої очі дивлюся	134
Під моїм вікном	135
Ах не смійтеся ви наді мною	138
Хоч би чи дощ, чи завірюха	138
Ех, якби я не бачив розкішних степів...	139
Живу, живу — ридаю	141
Я хотів би, коли я умру	142
Я люблю казки чудові...	142
Ми — тлі закон священнодійний	143
Гей, іду, іду я полем...	144
Я сказав тобі лиш слово...	144
Там чути дзвін в бору ялин...	145
Десь на дні мого серця	145
Гармонія світу — офіра безкровна...	146
З далекого походу	147
Душа моя — послухай	148
Як не горю — я не живу...	148
Озвався дзвін і потонув...	149
Читаю душі ваші	149
Дух народів горить...	150
Інакше плачуть хмари і стогне буйний вітер...	150
Зоставайся, ніч настала...	151
Послав я в небо свою молитву...	152
Не вірте, люди, снігу...	152
І являвся мені господь...	153
Як ударили у дзвони...	154
О, я не невільник	154
Огонь життя лелйте...	155
Пам'яті тридцяти	156
Постали череваті...	157

Хто ж це так із тебе насміяться смів?.....	157
Дівчинка на призьбі.....	158
Вийду, вийду за ворота.....	158
В гаю, в маю, у розмаю.....	159
О, суму, смутку, скільки суму.....	160
Встав на розвідку місяць повний.....	160
Застібнулось на всі гудзики небо.....	161
Прийшли до мене в гості.....	161
Напував коня.....	162
Казала травка.....	163
Свобода, рівність і любов.....	163
Брати, прощайте.....	164
Сніг, сніжок на жовтий садок.....	164
Вулице Кузнечна, та чого ти така.....	164
Листя падає.....	165
Балетна студія.....	166
Загупало в двері прикладом.....	167
Прометей.....	168
Люблю астрономію.....	170
Весна.....	170
Божевільний вітер.....	171
Харків.....	172
Вийди, доню, подивися.....	174
З-під кепки чуб кошатиться.....	174
З кримського циклу.....	175
Пляж.....	175
Прорив.....	176
Сниться й далі.....	177
За хмарами обвали.....	178
Ай-Петрі.....	179
Слався!.....	179
Курінь.....	180
На світання.....	182
Де країна Туреччина дивна.....	183